

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ - CULTURALĂ

ORGANUL OFICIAL AL EPĂRHIIEI ORTODOXE ROMÂNE A ARADULUI

Uniformizarea serviciilor divine

Sper că nu exagerez dacă afirm, că una din cele mai mari anomalii care se resimte prin consecințele ei păgubitoare asupra vieții religioase a enoriașilor noștri, care foarte adeseori se accentuează fără a se lua măsuri de îndreptare a răului și de care suntem vinovați noi, slujitorii sfintelor altare, — este felul cum se săvârșesc serviciile divine în bisericile noastre. Este grava abatere dela regulile tipiconale, dela rândurile noastre bisericesti, întocmite anumit pentru reglementarea slujbelor dumnezeiești; este complectă ignorare a principiului uniformității și unității care ar trebui să predomine la efectuarea tuturor serviciilor divine din întreaga Biserică noastră.

Nu știu care este situația în privința aceasta în celelalte biserici ortodoxe din Jugoslavia, Grecia, Bulgaria, Rusia, etc., un lucru însă este indiscutabil, că nouă ne-a reușit a ne desăvârși în cursul vremii în arta de a diforma toate serviciile religioase în așa fel, încât acumi ajungem să nu le mai recunoaștem. La noi fiecare servește cum vrea, fiecare cântă cum vrea și ce-i place.

Nu cred să existe în țara noastră două biserici în care serviciile divine să se execute exact la fel. Mai mult chiar, doi preoți care servesc la același altar, în prezența aceluiași enoriaș, citind din aceleași cărți rituale, ne oferă de multe ori tristul spectacol de a vedea, cum diferă unul de altul în ceea ce privește efectuarea serviciilor divine. Fiecare își are felul și specialitatea lui de a servi.

Dar să nu ne mirăm de aceasta, fiindcă sunt cazuri când nici unul și același preot nu servește totdeauna la fel. Depinde de buna lui dispoziție sufletească, de inspirația momentului, sau de alte cauze externe (graba de a nu întârzia dela vre-o întrunire politică, sau gusturile și dorințele speciale ale unora din enoriași), care îl determină pentru un fel sau altul de a servi.

Am avut prilejul să verific acest adevăr luând parte la diferite servicii religioase în mai multe biserici, atât în vechiul regat, cât și în provinciile alipite și am rămas uimit de ceea ce am văzut, de contrastul dintre felul cum se săvârșesc serviciile divine într-o biserică și cum se săvârșesc în alte biserici.

Nu există în Biserică noastră un singur serviciu religios, care să fi rămas intact și să și fi păstrat nota originalității până în ziua de azi. Toate au fost deformate în cursul vremii. Chiar și Sf. Liturghie.

Abaterile și feluritele obiceiuri introduse în mod abuziv și în rândul sfintei Liturghii și care variază după localități și după iscusința celor dornici de inovații, sunt cea mai autentică mărturie despre exactitatea celor afirmate mai sus.

Fiind vorba de rândul sfintei Liturghii, îmi permit a face câteva constatări. Este interesant să vezi, cum într-o biserică la sfânta Liturghie, servită de preot, ușile împărătești se deschid la începutul serviciului divin și rămân deschise până la sfârșit, făcându-ți impresia că ar pontifica Christosul. Același lucru am văzut în altă biserică, cu deosebirea că ușile împărătești rămân deschise numai cu începerea dela cântarea „Bucurați-vă și vă veseliți”.

Sunt informat, că în unele biserici, la ecteniile speciale pentru diferitele trebuințe ale enoriașilor, s'au strecurat texte de ectenii improvizate și nepermise care sunt în contradicție cu spiritul de disciplină al bisericii și care trebuiesc suprimate neapărat. Același lucru se poate spune despre afirmativele texte de rugăciuni necanonice, introduse de unii preoți la diferite slujbe religioase.

E curios să vezi, cum unii preoți nu mai rostesc de fel ecteniile pentru catehumeni. „Rugați-vă cei chemați Domnului... etc.” și „Câți sunteți chemați eșiți... etc.”, ci după ectenia îndoită trec de-a dreptul la ectenia mică, după care urmează Hruvicul. Sunt alți preoți mai radicali, care au suprimat și ectenia mică.

La transportarea sfințelor daruri pomenirile se fac în fiecare biserică altfel.

Unii preoți au apucat obiceiul, că la rostirea cuvintelor „Darul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu Tatăl etc.“, deschid ușile împărătești și așa binecuvântă poporul. După cuvintele „Să mulțumim Domnului“ ușile se închid. În alte biserici se face altfel.

Am văzut apoi cum în unele biserici, preotul după actul prefacerii, în semn de profundă pietate și reculgeră sufletească, îngununehe. În alte biserici nu se practică acest lucru. E ciudat însă să vezi, cum la același sfânt altar un preot îngununehe, altul nu îngununehe.

Într-o biserică am văzut și minunea aceea, că ecteniile speciale pentru bolnavi nu se rostesc la locul fixat pentru ele în ritualul sfintei Liturghii, ci preotul le-a rezervat pentru sfânt, intercalându-le în ectenia mică premergătoare rugăciunii amvonului. Care o fi raționamentul acestei inovații, e greu de ghicit.

Nu mai vorbesc de felul cum se manevrează perdeaua la ușile împărătești în timpul serviciilor divine, fiindcă acest lucru a devenit particularitatea fiecărei biserici.

În afară de aceste inovații și obiceiuri și de multe altele cari nu sunt amintite aici, mai cunosc și alte anomalii în legătură cu dumnezeescul act al sfintei Liturghii.

În anul 1919 când am ajuns protopop la Vinga, mi-a fost dat să aud pentru prima oară, că există în Biserica noastră un fel de slujbă sub denumirea de „Cesari“ (să nu se confunde cu ceasurile din Postul Mare), inventată probabil cu gândul de a înlocui prin ea sfânta Liturghie în caz de urgență. Rânduiala este următoarea: Se omite luarea vremii și proscomidia, preotul îmbracă numai epitrahilul și felonul, săvârșește Liturghia catecumenilor până la sfârșit, după care urmează Irmosul și Oropustul. Sunt informat, că acest fel de a sluji este cam generalizat în bisericile noastre.

Mai este o absurditate. Se vorbește în multe locuri de sfânta Liturghie pe larg și sfânta Liturghie pe scurt. Ce-o mai fi și asta, nu știu. Îmi închipui însă că poate fi vorba în cazul prim de săvârșirea sfintei Liturghii în condiții normale, iar în cazul al doilea: sau de adoptarea sistemului de cituire a unor părți din serviciul divin, sau de executarea sfintei Liturghii cu anumită viteză, spre a termina cât mai repede.

Nu vreau insista asupra inovațiilor și contradicțiilor ce le găsim îndeosebi la restul serviciilor divine, fiindcă acelea sunt atât de numeroase și variate, încât este peste putință a le cuprinde într'un articol de gazetă. E suficient a se sublinia, că toate celelalte servicii religioase în urma devierii lor totale dela normele stabilite de biserică, și-au pierdut cu desăvârșire caracterul uniformității.

Sunt atât de mari abaterile în privința execută-

rilor acelor servicii religioase, încât un preot din parohia cutare nu e capabil să săvârșească în comuna vecină, de pildă slujba Utreniei, a înmormântării unuia enoriaș slujba parastasului, rânduala sf. cununii, sau a sf. botez ș. a. Preotul care va fi invitat la astfel de slujbe, va fi pus între două alternative. Sau va sluji după practica lui de acasă, în care caz risică a se expune criticei și judecății enoriașilor din comuna respectivă, sau va încerca să se acomodeze, să respecte obiceiurile locale, atunci însă va fi nevoit să se adreseze cântărețului sau crâșnicului din acea localitate spre a-i da îndrumările de lipsă, pentru felul cum trebuie să servească ca să nu se compromită. Și într'un caz și în altul preotul se va face caraghios în fața enoriașilor străni.

Cunoscând din cele expuse până aici starea umilitoare ce s'a creat serviciilor divine în Biserica noastră de pe urma schimonosirii acelor de către cei chemați a veghea la păstrarea sfântei și a caracterului lor unitar pentru întreaga Biserică, se pune următoarea problemă:

1. Dacă în interesul Bisericii noastre este ca serviciile divine să rămână intacte și să se execute în întregime după normele și regulile tipiconale în vigoare, atunci datoria Bisericii este ca să intervină cu autoritatea ei pentru respectarea cu toată severitatea a acelor reguli, punându-se în vedere cele mai aspre sancțiuni pe trucidare ar îndrăzni să facă cea mai mică abatere în privința aceasta.

2. Iar dacă este necesară aplicarea unor modificări în ceea ce privește rânduala slujbelor dumnezeiești, potrivit împrejurărilor spiritului vremii în care ne găsim, atunci acest lucru să nu fie lăsat în grija slujitorilor sfintelor altare, ca fiecare să lucreze de capul său, ci reforma să pornească tot dela Biserică.

Să se revizuiască toate serviciile religioase din Biserică și dacă e cazul a se face unele inovații, să se facă, dar numai de către autoritatea competentă, cu putere obligatorie și în mod unitar pentru toate bisericile din întreaga țară. Să se fixeze până la cele mai mici amănunte și cu cea mai mare precizie toate formele după care urmează a se executa toate slujbele dumnezeiești din întreaga Biserică, să se reglementeze chiar și gesturile și mișcările slujitorilor sfintelor altare, de care vor avea să țină seamă în cursul serviciilor divine, îndeosebi al sfintei Liturghii.

Să se întocmească un nou îndreptar de tipic în care toate slujbele dumnezeiești să fie normate în mod uniform pentru toate bisericile din întreaga Patriarhie Română.

Hotărârile ce se vor lua, să se proclame cu sancțiunea: „Anatemă să fie asupra celui care va îndrăzni să lase o lotă din ceje stabilite, sau să adauge o iță în plus“.

Nu mai în felul acesta se va restabili autoritatea serviciilor divine în Biserica noastră și vom ajunge

să vedem minunea, că un slujitor al sfântului altar din nordul Basarabiei se va considera acasă în orice biserică dela granița de Vest a țării și invers.

Acesta este idealul ce ne fâmântă pe toți și care trebuie să se realizeze neapărat.

Dr. Patrachie Țucra
protopop.

Comemorarea lui Vasile Goldiș.

În 10 Februarie a. c. s'au împlinit 1 an dela moartea neînfricatului propovăduitor al unității poporului român Vasile Goldiș, care a fost și un conducător și fu vrednic al Bisericii noastre ortodoxe.

Prin moarte chipul de lut al lui V. Goldiș a trecut în sânul pământului oșă de scump lui, aici la frontieră patriei. Mărețele idei și jertfa adusă de dânsul la țemeia României întregite vor îndemna generațiile neamului nostru să-l repetueze memoria și să-l aibă ca pildă de luptă, sacrificiu și iubire de neam, lege și Tron.

Românii din Arad, sub conducerea P. S. Sale Episcopului Grigorie, au ținut să comemoreze împlinirea unui an dela moartea lui Vasile Goldiș în mod impresionant și cu pietate convenită.

Duminică în 10 Februarie, după sf. liturghie. P. S. Sa părintele Episcop, asistat de consilierii eparhiali și preoștii din Arad, a oficiat în biserică catedrală parastasul de un an dela decedarea lui V. Goldiș. La acest serviciu divin a participat toată lumea intelectuală din Arad în frunte cu copiii autorităților și reprezentanții instituțiilor din orașul nostru. Dna văduvă E Goldiș, era înconjurată de rudentile venite la comemorarea lui V. Goldiș.

După serviciul divin publicul a mers la Palatul cultural, la inaugurarea camerei de lucru a lui Goldiș. Camera este așezată în etajul I. și constă din mobila biroului, ce regretatul o avusese la Consiliul eparhial, biblioteca vastă și alte lucruri intime. De pe unuș din pereți, portretul bine reușit al defunctului privește ca un erou, cu conștiința datoriei împlinite. Pe călmă se odihnește mălastra peană de aur, care a știut să electrizeze mulțimea cetitorilor. Primul care a ridicat cuvântul aici, pentru comemorarea lui Goldiș, a fost P. S. Sa Episcopul Grigorie, care într-o cuvântare mălastră a scos în relief calitățile eminente ale lui V. Goldiș ca: luptător neînfricat, conducător ilustru stăpân pe o inteligență scriitoare, ca scriitor și mai presus ca un profund credincios al Bisericii noastre strămoșești. În numele „Astrei”, a vorbit directorul liceului M. Nicolae Ascaniu Crișan, aducând omagii celui ce a ilustrat scaunul de președinte a vechii noastre asociații. În numele „Institutului Social Baraț Crișana” a vorbit dl

director al Spitalului de Copii Dr. C. Radu. Dl. adv. Petrușiu a vorbit în numele Ligii Antirevizioniste. P. C. Sa Dr. Nicolae Popovici a rostit cuvântarea ce-o publicăm în altă parte în numele Partidului Național-Agrar. Directorul Palatului Cultural Dr. Lazar Nichi prin cuvinte impresionante predă camera „Vasile Goldiș” dlui primar Dr. I. Ursu spunând că aceasta cameră va fi un loc de pelerinaj, și izvor nesecat de îndemn spre progres al generațiilor noastre de azi, mâine și viitor. De aici publicul a mers la cimitirul „Eternitatea”, unde s'a slujit un scurt serviciu divin pentru odihna lui Goldiș.

După masă la ora 5 dl profesor Dr. Silviu Dragomir, dela Universitatea din Cluj, a ținut în sala Palatului Cultural o conferință pregătită cu multă competență despre viața publică a ilustrului român care a fost Vasile Goldiș.

Se știe că V. Goldiș, a fost fiul preotului Isala Goldiș, din Cermel, originar din Mocirla. S'a născut în 1862. Din casa părintească tinerul Vasile a dus cu sine o frumoasă zestre sufletească, bazată pe o concepție de idealism creștinesc. Studiile primare le a făcut în Patria nouă, opt clase cu succes eminent la liceul urguresc din Arad. De aici a trecut la universitatea din Budapesta și apoi la Viena, unde a studiat literale, specializându-se în Istorie și limba latină.

În cursul vacanțelor a fost instructor la copiii unui conte din Lovrin, unde tînărul V. Goldiș și-a câștigat o temelie a culturii socială.

După absolvirea studiilor universitare trece ca profesor la Caransebeș, unde vestitul naționalist generalul Doda, prorocște tînărului profesor un viitor frumos. Dela Caransebeș a trecut la liceul ortodox român din Brașov. Aici dezvoltă timp de 12 ani o activitate prodigioasă. Scrie cărți didactice și participă la toate manifestațiile politice și culturale ale Românilor.

Dela Brașov trece la Arad ca secretar la Consistor, chemat fiind de Episcopul Goldiș și frunzoșii vieții publice de aici: Velciu, Mangra, Oncu, Ciorgariu, Rusu-Șrianu și alții. În Arad, rolul său politic se afirmă în popor și tot mai impunătoare. El devine conducătorul județului și partidul național în toate momentele grele apelează la judecata lui prevăzătoare și conceptul lui strălucit. Sub numele de Ilie Borg apar în Tribuna Poporului din Arad cele mai concise și fulgerătoare articole. Centrul activității românești devine Aradul. Prin abandonarea pasivității, ojunge deputat în parlamentul din Budapesta, unde se impune ca cel mai temeinic opărător al cauzelor românești.

I-se oferă un post de secretar în ministerul de culte unguresc pe care îl refuză. În 1912 V. Goldiș prevede cotaclismul războiului. Ziarul redactat de dânsul „Românul” este oprit de guvernul unguresc în cursul războiului, căci l-se cere o adesiune de lealitate la statul unguresc, pe care o refuză.

În amintirea posterității va continua să trăiască,

mai mult decât profesorul cu dulce grai, mai mult decât ziaristul cu condei fermecător, Vasile Goldiș, luptătorul politic pentru drepturile unui popor împilat vestitorul cu glas de arhanghel al desrobirii și întregirii naționale, pe care a înțeles s'o pregătească, împreună cu colegii săi din comitetul național atât din declarația redactată de el la Oradea în 12 Octombrie 1918, cât și prin celebra cuvântare rostită la Adunarea Națională din Alba Iulia, în ziua de 1 Decembrie.

Simțind freacă în vremurilor, Vasile Goldiș a pregătit intelectual la Arad această adunare pentru ziua de 1 Decembrie 1918. În discursul lui Vasile Goldiș se simte la fiecare întorsătură de frază ritmul precipitat al vremurilor revoluționare, clanul împetșos care smulge auditorul ridicându-l ca într'un sbor de vultur spre inevitabila concluzie politică: „Națiunile trebuie să fie libere. Între aceste națiuni se află și națiunea românească din Ungarie, Banat și Transilvania. Dreptul națiunii române de a fi liberată îl recunoaște lumea întreagă, îl recunoaște acum și dușmanii de veacuri. Dar, odată scăpată din robie, ea aleargă în brațele dulcii sale mame. Nimic mai firesc în lumea aceasta Libertatea acestor națiuni însemnează unirea ei cu Țara Românească”.

Cuvântarea

rostită de Prof. Dr. Nicolae Popovici la inaugurarea camerei lui Vasile Goldiș din Palatul Cultural din Arad, în ziua de 10 Februarie a. c.

A trecut un an de zile de când marele român, Vasile Goldiș, cu trupul numai este între noi. Duhul lui însă a rămas și va rămâne pururea între noi cât timp se va auzi graiul românesc pe aceste plaiuri. Și astăzi auzim glasul lui, care a tunat cu dăjnie dacoromană sub cupolele trufașe din cetatea de pe malul Dunării a foștilor noștri asupritori milenari. Și astăzi auzim glasul lui, care a răsunat ca un tunic de răscolire a simțămintelor din prilejul întrunirilor noastre de afirmare națională de dinainte de întregirea neamului. Și astăzi simțim încă ecoul trezit în noi de fulminantul său scris în ziarele naționale ce au apărut aici la Arad sub inspirația lui de cel mai curat naționalism. Pare că și astăzi ascultăm glasul lui ca pe un clopot de argint al vestirei credinței strămoșești în adunările noastre bisericesti. Și astăzi răsună în noi glasul lui, care a tălmăcit în fața lumii întregi suprema voință națională în memorabila adu-

nare națională dela Alba-Iulia din 1918. Și astăzi se aude glasul lui de îndrumător și de cel mai autorizat purtător al aspirațiilor noastre, fie în parlamentul românesc, fie din fotoliul ministerial, fie de pe scaunul de președinte al celei mai vechi Asociații culturale românești „Astra”.

Vasile Goldiș și-a închinat viața și ființa sa întreagă „Sfintei Treimi, ce pururea i-a călăuzit sufletul: neamul, tronul și credința” precum mărturisea într'una din minunatele sale cuvântări. Prin slujba îndeplinită neclintit la altarul acestor sfinte idealuri ale noastre. Vasile Goldiș a trecut în domeniul istoriei naționale, fiind așezat la loc de cinste între ctitorii neamului românesc și al României întregite. Vasile Goldiș a fost, este și va fi al tuturor Românilor.

Fericită a fost deci ideia conducerii despărțământului Arad al Astei, când a hotărât să perpetueze memoria marelui nostru defunct prin așezarea la acest loc din Muzeul Palatului Cultural a acestor obiecte, — relicvii — de cari sufletul său s'a servit în manifestările sale zilnice și cari relicvii vor contribui și după moartea sa trupească la alungarea strigoilor unor vremuri apuse, ce mereu se încăpățânează în încercări zadarnice de a mai reveni.

De la inaugurarea acestui loc, la care vor pelerina de aici înainte admiratorii marelui defunct din generația de acum și din cele viitoare n'am putut lipsi nici noi, cari ne-am învrednicit să stăm ca ucenici modești în nemijlocita lui apropiere, făcând parte din organizația, prin care el, înfrățit cu cântărețul pătimirii noastre, a crezut de cuviință să activeze în ultimii ani ai vieții sale pentru îndrumarea vieții publice a Statului prin credința în sângele românesc creștin și în pământul scump al Țării.

Participăm și noi cu pioasă recunoștință aducând cele mai curate omagii memoriei sufletului mare, care a fost Vasile Goldiș.

Vecinică fie pomenirea lui.

Fariseul

Fariseul adus în discuție de Domnul Iisus Hristos și condamnat de el, era un fariseu care avea o purtare pe care nu o poți trece cu vederea — judecându-l după ceea ce spune el despre el și după felul cum îl compară Mătuitorul cu vameșul. „Zic vouă că acesta (vameșul) s'a pogorât mai îndreptat (deși a fost încărcat de păcate) decât acela” (fariseul).

„Acela” spunea că nu era necredincios în căsătorie. Postea de două ori în săptămână. Punea bani în tasul sinagogei ș. a. Tot lucruri bune pe cari desigur le-a împlinit de vreme ce are îndrăsneala să le mărturisească înaintea altarului, loc unde — ori cât de fariseu era —, nu se îndoaia că nu sălășlulește Dumnezeu. Se pare că acest fariseu nu era un fariseu mincinos. Era numai un fariseu îngâmfat; un cărturar prea plin de el însuși. Mândru ca însuși diavolul; încât ar fi pretins să stea de-a dreapta Tatălui, să știe lumea întreagă binele pe care l făcea. Pentru acest motiv binele pe care spune că l-a făcut, nu valorează nimic cu o astfel de stare sufletească. La el, prea știe dreapta binele ce l-a săvârșit stânga.

Rugăciunea lui începe prin o laudă la adresa lui și prin o necuviință la aceea a lui Dumnezeu. Se laudă, înșiră înaintea lui Dumnezeu ceea ce a realizat nesocotind atotștiința lui, și uită sau mai bine zis nu simte necesitatea de a cere ceva lui Dumnezeu. O stare de suflet impertinentă, care lasă să se înțeleagă că celce o are se crede perfect.

Da, se credea mai înălțat ca ceilalți oameni. Și aceasta îl pierde. Aceasta face ca, credincioșia lui în căsătorie, postul și celelalte câte le mărturisește, să își piardă toată valoarea. A te crede perfect, cu toată perfecțiunea pe care o ai, e la fel de periculos cu a fi păcătos.

Mândria, închipuirea, nu favorizează evlavia. Cel ce se crede prea bun, prea drept, prea ridicat, pe scara virtuții, zice că și poate îngădui câte o mică destindere fără ca să se facă egalul păcătoșilor, până ce din destindere în destindere ajunge la ultima treaptă a decăderii. Dimpotrivă, la păcătosul care își vede decăderea, e nădejde că într-o bună zi va încerca și urcușul îndreptării.

„*Cel ce se înalță se va smeri*”: cel ce se crede perfect a început deja prin aceasta a coborî din perfecțiunea lui relativă. „*Cel ce se smerește se va înalța*” constatarea nimicniciei și a periclitului propriu, e primul pas făcut pe calea în spre cer.

Așa dar, aceasta ar trebui reținut din istoria acestui fariseu: Să facem faptele bune câte spune că le-a făcut el, însă întotdeauna să pronunțăm rugăciunea vameșului.

Doamne, ferește-ne să ne credm vreodată perfecți
nu ne lăsa să fim mulțumiți cu noi înșine niciodată

Pr. Gh. Perva

Falimentul Sectarismului.

Pretutindeni în Eparchia Aradului asistăm la un fenomen îmbucurător profect din clipa în care a răsarit în fruntea acestei eparchii chipul curat și luminat al P. S. Sale Episcopului Grigorie, simbolul lămanului salvator de preot al naționalismului și

evanghelist al învățăturilor mântuitoare, a celui ce și-a vărsat sângele sub prestinea calvarului de pe gholghota! Munca depusă de P. S. Sa pentru salvarea sufletelor încătușate de germeii corupției sectare, a cules belșugul fructului înpodobit de trandafirul celui mai deplin succes. Aderenții sectarismului trișați de negustorii de suflete se trezesc din letargia inconștienței eliberându-se din sclavia satrapilor cu doctrina oculte, și deslănțuindu-se de la hora celui mai instabil echilibru, revin să-și astâmpere setea sufletească la isvorul nesecat de apă vie al bisericilor ortodoxe, ocrotitoarea dreptei credințe. Vermina de indezirabili ce mișună pe întinsul meleagurilor noastre, pângărind sufletele cu momeli iluzorii sub masca religioasă, au fost descoperiți de proprii lor aderenți. Azi a sosit timpul când însuși țărănul român, a zărit în aceste speculațiuni mâna străinului perfid, care râvnește la subjugarea noastră națională, prin divizarea sufletului ortodox. Șovători pe calea mântuirii se reîntorc rând pe rând la lumina credinței adevărate a bisericii strămoșești, care a menținut în toate timpurile flacăra românoismului nestinsă, infiltrând în sufletele credincioșilor germeul energiei sufletești, colective ce ne leagă de gila pământului nostru stropit cu sângele unei nații întregi, și sfințit cu lacrimile unui popor de martiri. Biserica noastră serbează cu această ocazie triumful credinței sale adevărate, deschizând larg porțile rătăciților de ieri, cari convinși că în dosul tuturor problemelor sectare se ascund fețe hidoase nevăzute, cari l-au cărmuit forțat deși în față le zâmbeau cu o criminală amabilitate, vin azi să-și usuce conștiința umedă și întunecoasă la altarul legii străbune, încălzit de soarele credinței, luminându-se la razele iubirii și ale marelui mesianice.

Grasul de Apostol al P. S. Sale Episcopului Grigorie a avut darul să edifice structura sufletească a celor anesteziști de otrava sectară, cari în plenitudinea facultăților morale, cunosc falșitatea și ipocrizia, predivată de corifeii sectarismului făcându-le locul în ierarchia morală, pe treapta Apostolilor mincunilor și a falșificatorilor de conștiință. A sosit timpul suprem când nici chiar naivitatea maselor nu mai poate fi speculată, țărănul român ne mai capitulând în fața mirajului seducător al „dolarului” având conștiința credinței sale ortodoxe și a vitejiei românești. Sectarismul în agonie își afirmă tot mai mult realitatea cataclismului său. Este cel mai frumos omagiu adus Apostolatului P. S. Sale Episcopului Grigorie al Aradului!

HORIA VIȘOIU.

Cețiți și răspândiți:

»Biserica și Școala«

„Tuturor toate m'am făcut“

Continuare

Așa dar este bine ca să căutăm și să aflăm mijloacele în stare de a opri prăvălirea spre povârniș, când nu este încă prea târziu.

Or pentru a putea afla soluțiunile cele mai potrivite, în primul rând trebuie să cunoaștem cauzele cari stau la originea răului. Le vom semnala în mod sumar, după observațiunile oamenilor cari au studiat cu temeinicie problema pusă.

Scăderea natalității este determinată de factori variați dintre cari cel mai important par a fi a) criza moral-religioasă în care se sbate omenirea trecută prin convulsiiile războiului mondial, criză care amenință cu o apropiată anahie morală, dacă nu se intervine la timp b) stările economice de astăzi cu reducerea posibilităților de trai, c) în Banat mai pare a se exercita și o influință de ordin educativ din partea șvabilor cari au încă de mult în pământent sistemul de unu sau cel mult doi copii.

Mortalitatea imensă pe care o înregistrează țara noastră la rândul său este provocată de a) Căsătoriile precoce între tineri neajunși la plină maturitate b) căsătorii între rude de sânge c) bolile lumesti și oftica (tuberculoză) d) neraționala îngrijire a copilului, cu obiceiuri și superstițiuni vătămătoare sănătății e) hrana inferoară atât din punct de vedere calitativ și cantitativ la copil ca și la adult, f) starea igienică precară a locuinței și a corpului g) ignoranța completă în ce privește apărarea și conservarea sănătății etc.

Odată ce cunoaștem cauzele cari sapă la temelia vitalității poporului nostru, avem datoria morală să le și combatem. Această obligație revine în prima linie acelor, cari sunt mai apropiați de sate, — rezervoarele de energie a unui popor, — și anume preoților și învățătorilor. Să vedem cari sunt posibilitățile practice de acțiune pentru a stimula natalitatea satelor.

Am văzut că una din cauzele cele mai importante în provocarea scăderii natalității este alterarea vechului fond moral-religios al populației rurale. Concepția materialistă, individualistă datorită contactului din ce în ce mai frecvent al satelor cu orașele, s'a infiltrat adânc în lumea satelor și ca urmare firească a incolțit și dorul după o viață ușoară, plină de plăceri și scutită de griji. Dar creșterea și în-

grjirea unui copil cere trudă multă și neazuri mari. Tot orașul a oferit și mijloacele pentru a putea scăpa de asemenea griji. Refacerea echilibrului moral-religios al satelor este deci un imperativ indispensabil pentru a ridica natalitatea. Restabilirea lui se va putea obține însă numai printr'o revenire la vechile tradiții patriarhale pe cale de dispariție. Și aci intelectualii satelor au rol de mare răspundere. Ei trebuie să înțeleagă chemarea vremurilor și să se apropie mai mult de turmă. Să devină iarăși ca în trecut primii inter pares și să nu sape distanțe prea mari între ei și popor. Exemplul bun este un mijloc de o eficacitate moralizatoare incomensurabilă. Exemplul lui Popa Tanda tradus în viața familiară și socială, iată ce trebuie să aibă mereu în vedere intelectualii satelor. Casă plină de copii la preot și învățător, raporturi familiare pilduitoare între preot și preoteasă, legături sociale excelente, intronarea religiei muncii în locul necredinței, fățarniciei, lenei, și a spiritului de porvenire. Iată drumul pe care trebuie să pornească călăuzitorii satelor, pentru ca la rândul lor să fie urmați și de alții. Pentru aceasta însă se cere multă lepădare de sine și mult spirit de jertfă. O știm dar tocmai de aceea numai cei cu vocație să-și asume greaua răspundere a călăuzirii poporului, căci toți ceilalți vor semăna numai neghina și buruiună ce atât de ușor va incolți apoi și pe ogoarele vecine însemănțate cu semirțe alese.

(Va urma)

Sfințirea Bisericii din Susani.

Actul sfințirii s'a săvârșit în 14 Oct. 1934 de Prea Cucernicia Sa Părintele Protopop Ștefan R. Larga din Buteni, asistat de preoții: P. Ardelean din Mniad, I. Giurgiu din Bhani, N. Toma din Cil, I. Tâmas din Prăjești, T. Rosu din Neagra, S. Tăutan din Laz I. Popoviciu din Ignești și V. Marcu din Moneasa. Solemnitatea actului sfințirii a fost foarte mult ridicată prin participarea muzicii fanfare și a corului din Buteni, conduse de dirijorul Gavril Roja. Serviciul Divin s'a început la ora 8 dimineața. La încurjurarea bisericii a făcut o adânc evlavioasă impresie cântarea „Învieria Ta Hristoase“ executată de muzica fanfară.

Sfânta Liturghie s'a săvârșit în sobor, pontificată de Păr. Protopop. Răspunsurile Liturgice le-a dat corul și muzica din Buteni. După Priceasnă preotul locului Păr. I. Bădescu a făcut în fața Părintelui Protopop cuventul raport despre starea morală culturală și materială a parohiei, în care a accentuat că noul locaș s'a ridicat prin jertfele aduse de următorii

donator: Păr. Nicolae Toma din Cîl 8412 Lei, Prefectura județului 20 mil sub actualul și 20 mil sub trecutul regim, în total 40 mil Lei, iar restul sumei a fost donată de Composesoratul Urbarial din loc. De încheiere mulțumește călduros P. C. Sale Păr. Protopop pentru directivele date, precum și pentru multele ostenele depuse pentru ridicarea sfântului lăcaș. Roagă pe Prea Cucernicia Sa ca să transmită fișele mulțumiri Prea Sfîntului Nostru Stăpîn Dr. Grigorie Gh. Comșa pentru iubirea și grija părintească ce o poartă fiilor acestei parohii.

După acest raport, Părintele Protopop luînd cuvîntul, rostește o mîșătoare cuvîntare, plină de învățătură creștine, despre felul cum se cuvine să slujim lui Dumnezeu, îndemnînd poporul ca în toate împrejurările vieții să alerge la Sfînta Biserică și să ceară ajutorul lui Dumnezeu, precum au făcut și strămoșii noștri.

La actul sfîntirii a fost prezent și Dl. Dr. Florian Ștefănescă Primpretorul plasei Șebș, care este un însemnat sprijinitor al bisericii noastre ortodoxe, gata de a ne da prețiosul concurs în ori ce moment oportun. Au mai luat apoi parte o mulțime de intelectuali din jur (doamne, Doamne și Domnișoare) precum și o mulțime mare de credincioși din comuna învecinată, așa că sf. biserică n'a putut adăposti decât abia 1/4 parte din publicul participant.

Convenția școlară româno-jugoslavă

O convenție culturală importantă, concepută încă de pe vremea lui Take Ionescu și Pașici, cei doi mari bărbați de stat ai celor două țări amice — România și Jugoslavia — s'a realizat de curînd.

Ea dă satisfacție unor vechi revendicări ale populației românești care se află astăzi în cuprinsul hotarelor statului vecin, după cum este de natură să satisfacă doleanțele cetățenilor de limbă jugoslavă de pe teritoriul țării noastre.

În urma acestei înțelegeri, toate secțiunile școlare cu limba de predare românească se vor transforma în școli primare românești, și se vor înființa comitete școlare pentru școli române acolo unde astăzi există mai multe școli primare și unde populația este românească.

Acolo unde populația este amestecată, în schimb urmează să se dea posibilitatea — local sau măcar săli de clasă pentru ca pe viitor să poată funcționa și o formațiune de școală românească.

Dacă la aceste principale rezultate mai adăugăm și faptul, că în lipsă de profesori români locali, statul nostru va putea trimite dela noi din țară tot personalul pedagogic necesar, se poate vedea imediat ce mare importanță națională are această convenție, grație căreia se asigură, ca o adevărată hrană sufletească, legătura spirituală a acestor frați de ai noștri cu patria mamă.

Credință deșartă....

Toată perfidia și demagogia sectară își scoate ghiarele prin sac. Jos cu cenușa de pe cap a fariseilor... Vă considerați fără prihană și atot drepți.

Strecurați fânțarul și înghîțiți cămila. Nu vreți să vă recunoașteți păcătoși înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, însă comiteți cele mai mari păcate și fărădelegi. Într'un cerc restrîns de sectari se poate urmări toată decadența morală sub toate formele ei. În com. Boteștii se repetă la bapțiști în mod ritmic păcate strigătoare la cer. Onoruri certe și bătae în adunări, revolte contra autorităților și forței publice, iar de păcatele ce le săvârșesc în ascuns, rușine este a și grăi...

Un caz care a întrecut în extenziune pe toate, e cazul petrecut recent. Un baptist din Iosășel și-a bătut socrul și nevasta în doaga moșii, spăgîndu-le capul cu văturaiul. Însă nici socru bapțiștii nu s'au lăsat mai pe jos; punându-se și ei în mșcare. La vaețele unora și țpetele altora, s'a strîns tot satul; iar gînerașul abia a scăpat fără pălărie și plin de sânge.

Nu vrem să polemizăm dar vrem să arătăm ce desiluzie a produs în rândurile celor seduși. Jos masca!

Cu banii lui Iuda produceți desbinări între frați. În loc să-l conduceți pe calea mîntuirii, îi călăuziți pe calea perzării.

Dar ce sunt toate acestea pentru sectari în genere? Credința să ai, faptele nu contează.

E destul să-ți ascunzi păcatele în fața oamenilor — dacă poți — căci Dumnezeu dacă crezi nu ți-le scoate. Însă Domnul zice orice pom ce nu aduce roadă să taie și'n foc se aruncă, iar prin glasul Apost. Pavel zice credința fără fapte moartă este.

Trăim vremuri cu adevărat biblice, că se vor scula prooroci mincinoși și de va fi cu putință vor seduce pe mulți.

Este dureros că prozelitismului sectar, cad pradă unii din fiii Bisericii ortodoxe, dar la ziua judecării va fi vai de fariseii prin care intră sminteala între Români.

INFORMAȚIUNI.

Sfințiri. P. S. Sa Episcopul nostru a sfințit în 26 Decembrie 1934 pe Damaschin Gheju de preot pentru comuna Părul, în 7 Ianuarie a. c. de preot pe Andrei Cusnețov dela episcopia noastră. Iar fratele Iulian Micloș, a fost hirotesit de ierodiacon pentru trebuințele sufletești ale Sf. Mânăstiri Bodrog.

Distinși cu brâu roșu. În ultimul timp P. S. Sa Episcopul nostru Grigorie a împărțit binecuvântarea pentru a purta brâu roșu următorilor preoți: Cornel Vuia din Timișoara, Gavril Popluca din Chișineu, Gheorghe Ardelean din Pădurani, Nicolae Vulpe din Jadani, Ioan Micu preot pensionat, fost preot în Căpâlnăș.

Distincțiile cu brâne roșii sunt îndemn și stimulent pentru o muncă tot mai intensivă.

Legenda gutuiului.

Iar o zi de vară mergea pe drum un francez și un neamț. În drum, el dau de un copac cu fructe.

Francezul, mai ne astâmpărat, se sul în copac și începu să mănânce acele fructe.

Neamțulul, cum îl venise poftă și lui, îl întreabă pe francez: gut? (adică bun?).

Francezul, cum se vede i-a plăcut mâncarea cea și-i răspunde: oul (adică: da).

Da taman trece și un român, care aude: gut-oul și zice: copacul acesta se numește gutul.

Și de atunci gutuile se numesc gutul.

Nouii colonizări în Banat.

Zilele trecute ministerul de agricultură și domenii a hotărât facerea unor noi colonizări în Banat și a nume în comunele Nadaș și Herneacova, din județul Timiș-Torontal. În total vor fi aduse din județul Turda 44 de familii cari vor primi câte 9 jughere de familie.

Cu aceste colonizări toate rezervele de stat s'au epulzat.

A apărut nr. 2 al revistei „Luceafărul” din Timișoara.

Zilele acestea a apărut nr. 2 al revistei „Luceafărul” dela Timișoara. Directorul revistei, dl. deputat Aurel Cosma junior a reușit să scoată o excelentă revistă la frontiera de vest a țării.

Găsim în numărul din Februarie poezii semnate de domnii Adrian Maniu, Ion Pillat, Radu D. Rosetti gr. Pop și, Dorian Grozdan, Ion Mureșanu-Mureș, Petre Bogdan și Al. Iacobescu.

Dl. Cezar Petrescu publică un interesant articol despre nevoia redactării unei antologii pentru Români din America. Domnii Ion Totu și A. Cosma junior publică fragmente din notele de călătorii luate în croazierea mediteraneană. Dl. Ion Ciopotel, arată într'un articol rolul revistei „Luceafărul” la frontiera de vest

Dr. Alexandru Nicolescu, episcopul unit al Lugojului publică un studiu despre noua pictură a Catedralei greco-catolice din Lugoj.

Dl. Dr. Cornel Corneanu, publică amintiri despre alegerea I. P. Sale Dr. Miron Cristea ca episcop al Caransebeșului.

Dl Dr. Aurel E. Peteanu a scris un articol comemorativ despre Coriolan Brediceanu și Ion Vidu.

Dl. Traian Topliceanu a făcut un studiu despre poetul bănățean Victor Viad Delamarina.

Nr. 726/1935

Comunicat.

În conformitate cu adresa On. Minister al Cultelor și Artelor, Nr. 13647/1091 din 1 Februarie a. c. preoții, cari încetează înainte de vârsta de 41 de ani, îndatoririle preoțești, ori care ar fi cauza lor, urmează a fi înscrși pe tabelele de recensământ ale recrutării și obligați a-și face serviciul militar, odată cu primul contingent chemat sub arme, conform. art. 44 din legea de recrutare.

Ceeace aducem la cunoștința Cucernicilor preoți spre știre.

Arad, 6 Februarie 1935.

Consiliul episcopal ort. rom.
Arad

Copie :

Concurs.

În conformitate cu ordinul Venerabilului Consiliu Episcopal ort. rom. din Arad No. 7926—1934 prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima apariție în „Biserica și Școala” pentru îndeplinirea postului de paroh în parohia de clasa III a: Bodești cu fillala Mermăști, devenită vacantă prin strămutarea preotului Ioan Șerban la altă parohie.

Venitele l'prumutate cu acest post sunt:

1. B. r. ul legal; câte 15 litri de cucuruz sfărmat dela fiecare număr de casă.

2. Stolele l'gale.

3. Intr. g. rea de salar dela Stat.

Casa parohială nu este. De locuință se va îngriji alesul paroh.

Alesul va predica regulat în biserică și va catehiza elevii dela școlile din parohie.

Reflecții la acest post, respectând termenul și prevederile regulamentare, — și după prealabila încunoștințare a protopopului, se vor prezenta în sfintele biserici din Bodești și Mermăști în vre-o Duminică sau sărbătoare, spre a-și învedera cunoștințele și posibilitățile rituale și oratorice; iar cererea de recurs dimpreună cu actele necesare o vor adresa Consiliului parohial din Bodești-Mermăști și o vor expedia Oficiului protopesc ort. rom. din Hălmgău, jud. Arad — Consiliul parohial din Bodești-Mermăști în înțelegere cu Ștefan Bogdan protopop.

3-3